

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติกรณิศการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติกรณิศการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีความแตกต่างกัน ในด้านระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย แผนกที่ปฏิบัติงาน และประเภทของโรงพยาบาล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยสามัญแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม และสูติ-นรีเวชกรรม ของโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) จำนวน 270 คน ได้กลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาลศูนย์ 79 คน โรงพยาบาลทั่วไป 201 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามรู้เรื่องกรณิศการพยาบาล ซึ่ง มีข้อคำถามครอบคลุมในเรื่อง ความหมาย ความสำคัญและความจำเป็น กระบวนการนิเทศ งานการพยาบาล หลักปฏิบัติในกิจกรรมการนิเทศ และปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จของการ นิเทศการพยาบาลจำนวน 30 ข้อ แบบวัดทัศนคติการนิเทศการพยาบาล ครอบคลุมเนื้อหา เกี่ยวกับทัศนคติต่อตนเอง ทัศนคติต่อผู้รับการนิเทศ ทัศนคติต่อหน่วยงาน และทัศนคติต่อ วิชาชีพการพยาบาล จำนวน 37 ข้อ และแบบวัดการปฏิบัติกรณิศการพยาบาลครอบคลุม เนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพ การปฏิบัติกรณิศการพยาบาล การนำ การบริหารงาน กระบวนการกลุ่ม และการประเมินผล จำนวน 67 ข้อ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่ง เป็น 3 ชุด คือ แบบสอบถามรู้เรื่องกรณิศการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย แบบวัด ทัศนคติในการนิเทศการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย และแบบวัดการปฏิบัติกรณิศการ พยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ได้ตรวจ สอบความตรงตามเนื้อหาโดยการยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ใน 9 ท่าน ทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยนำไปทดลองใช้กับหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งมีคุณสมบัติ

คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามรู้ในกรณีพิเศษทางการพยาบาลไปหาความเที่ยงโดยวิธีของคูเคอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) แบบ K-R 20 ได้ค่าความเที่ยง = .72 สำหรับแบบวัดทัศนคติและแบบวัดการปฏิบัติการณ์พิเศษทางการพยาบาล นำมาหาค่าความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยง = .95 และ .98 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลทั้ง 23 แห่ง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเองใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา 270 ฉบับ จากที่ส่งไป 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.42

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS PC^๑ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติการณ์พิเศษทางการพยาบาล จำแนกตาม ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกที่ปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) สำหรับการเปรียบเทียบความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติการณ์พิเศษทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาลที่ปฏิบัติงานใช้การทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประสิทธิภาพในการดำรงตำแหน่ง หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ 10 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมาคือ 1-5 ปี และ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.1 และ 22.5 ตามลำดับ
 - 1.2 แผนกที่ปฏิบัติงาน หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานอยู่ในแผนกอายุรกรรม มีจำนวนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 52.6 รองลงมาปฏิบัติงานในแผนกศัลยกรรม และ สูติ-นรีเวชกรรม คิดเป็นร้อยละ 34.8 และ 12.6 ตามลำดับ
 - 1.3 ประเภทของโรงพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 70.4 และปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ คิดเป็นร้อยละ 29.6

2. ความรู้การนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

2.1 หัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่มีความรู้การนิเทศทางการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 76.00 เมื่อจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยมีระดับความรู้ในการนิเทศทางการพยาบาลเรื่องกระบวนการนิเทศงานการพยาบาล หลักการปฏิบัติ ในกิจกรรมการนิเทศและปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จของการนิเทศอยู่ในระดับดี และมีระดับความรู้ในการนิเทศทางการพยาบาลในเรื่องความหมาย ความสำคัญและความจำเป็นของการนิเทศทางการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ การนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย 1 - 5 ปี 6 - 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีความรู้การนิเทศทางการพยาบาล โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ว่า "หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นเวลานานกว่า จะมีความรู้การนิเทศทางการพยาบาลน้อยกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยน้อยกว่า"

2.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้การนิเทศทางการพยาบาลของ หัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในแผนกสูตินรีเวชกรรม แผนกอายุรกรรม และแผนกศัลยกรรมโดยรวมและรายเรื่องไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ว่า "หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในแผนกที่ต่างกันมีความรู้การนิเทศทางการพยาบาลแตกต่างกัน"

2.4 ค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้การนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป พิจารณาโดยรวมและรายเรื่อง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยที่ว่า "หัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลศูนย์มีความรู้การนิเทศทางการพยาบาลมากกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไป"

3. ทักษะการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

3.1 หัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.80 มีทัศนคติการนิเทศทางการพยาบาลในทางบวก คือ ดีมาก ทั้งโดยรวมและรายเรื่อง

3.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายเรื่อง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ว่า "หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยนานกว่า จะมีทัศนคติน้อยกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า"

3.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงานพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในแผนกสูติ-นรีเวชกรรม อายุรกรรม และศัลยกรรม โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายเรื่องแล้วพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องของทัศนคติในทาง การนิเทศทางการแพทย์พยาบาลต่อหน่วยงาน โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกศัลยกรรมมีทัศนคติในการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลต่อหน่วยงานดีกว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานแผนกสูติ-นรีเวชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาโดยรวมไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า "หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในแผนกต่างกันจะมีทัศนคติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลต่างกัน"

3.4 ค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปมีทัศนคติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาล โดยรวมและรายเรื่อง ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า "หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์มีทัศนคติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลมากกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั่วไป"

4. การปฏิบัติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาล

4.1 หัวหน้าหอผู้ป่วย ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 81.40 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.07 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ทั้งโดยรวม

4.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในตำแหน่ง 1 - 5 ปี, 6 - 10 ปี และ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลโดยรวมและรายเรื่องไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า "หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเป็นเวลานานซึ่งจะมีการปฏิบัติการนิเทศทางการแพทย์พยาบาลน้อยกว่า หัวหน้าหอผู้ป่วย ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า"

4.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกรณิศเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วย แผนกสูติ-นรีเวชกรรม แผนกอายุกรรม และแผนกศัลยกรรม มีการปฏิบัติกรณิศเทศทางการพยาบาลโดยรวมและรายละเอียดต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า "หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในแผนกที่ปฏิบัติงานต่างกันมีการปฏิบัติกรณิศเทศทางการพยาบาลแตกต่างกัน"

เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกศัลยกรรม มีการปฏิบัติกรณิศเทศทางการพยาบาลในเรื่องการปฏิบัติกรณิศพยาบาล การนำ การบริหารงาน กระบวนการกลุ่มแตกต่างกัน ส่วนในเรื่องการสร้างสัมพันธ์ภาพและการประเมินผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมมีการปฏิบัติกรณิศเทศทางการพยาบาลแตกต่างจากหัวหน้าหอผู้ป่วยสูติ-นรีเวชกรรม ในเรื่องการปฏิบัติทางการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกอายุกรรมและศัลยกรรม มีการปฏิบัติกรณิศเทศทางการพยาบาลในเรื่อง การนำ แตกต่างจากหัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกสูติ-นรีเวชกรรม หัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกศัลยกรรม มีการปฏิบัติในเรื่องการบริหารงาน กระบวนการกลุ่มแตกต่างจากหัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกสูติ-นรีเวชกรรม

4.4 ค่าคะแนนเฉลี่ย การปฏิบัติกรณิศเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป มีการปฏิบัติกรณิศเทศทางการพยาบาล โดยรวมและรายละเอียด ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า "หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์มีการปฏิบัติกรณิศเทศทางการพยาบาลมากกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลทั่วไป"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ข้อมูลด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติกรนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย แผนกที่ปฏิบัติงาน และประเภทของโรงพยาบาล สามารถอภิปรายประเด็นที่สำคัญได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติกรนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีรายละเอียดดังนี้

1. ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติกรนิเทศทางการพยาบาลของ หัวหน้าหอผู้ป่วย

หัวหน้าหอผู้ป่วยมีทัศนคติกรนิเทศทางการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายเรื่องก็พบว่าอยู่ในระดับดีมากทุกเรื่อง แสดงว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความรู้สึก ความเชื่อ ต่อกรนิเทศทางการพยาบาลสูงกว่าด้านอื่น ๆ หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการปฏิบัติกรนิเทศทางการพยาบาลอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายเรื่องก็พบว่าอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง สอดคล้องกับทัศนคติต่อกรนิเทศทางการพยาบาลที่หัวหน้าหอผู้ป่วยมีอยู่ ส่วนในด้านความรู้ทางการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่า อยู่ในระดับดีเมื่อจำแนกเป็นรายเรื่อง พบว่าความรู้เรื่องกระบวนการนิเทศทางการพยาบาล หลักปฏิบัติในกิจกรรมการนิเทศและปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จของกรนิเทศทางการพยาบาลอยู่ในระดับดี ส่วนความหมาย ความสำคัญและความจำเป็นของกรนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะ ความหมาย ความสำคัญและความจำเป็นของกรนิเทศเป็นนามธรรม ซึ่งอยู่ในเอกสารตำราวิชาการต้องใช้ความจำประกอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป ทำให้บ่งบอกถึงอายุมากตามประสบการณ์ ด้วย ความรู้ที่ต้องอาศัยความจำจึงพร่องไป โดยสอดคล้องกับ สุพิศ ประสพศิลป์ (2531) ที่ว่า ปัจจัยที่สนับสนุนกรนิเทศงาน คือ ด้านความเชื่อ ทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพและทักษะของผู้นิเทศทางการพยาบาลอันประกอบด้วยมนุษยสัมพันธ์ การบริหารงาน

2. เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติกรนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ทั้งโดยรวมและรายเรื่อง

2.1 เปรียบเทียบทัศนคติกรนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะ

เวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติการนิเทศทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งต่างกันมีทัศนคติในทุกเรื่องไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กล่าวว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากกว่ามีทัศนคติน้อยกว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งมากกว่านั้น จะมีความชำนาญในงานและปฏิบัติงานในหน้าที่โดยอาศัยความชำนาญ และประสบการณ์ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติกรนิเทศงานได้ดี ส่วนหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า มักมีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ประกอบกับการเรียนการสอนระยะหลังในระดับปริญญาตรีส่งเสริมและพัฒนาให้มีความสามารถในการบริหารจัดการและการนิเทศมากขึ้น และปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมต่อวิชาชีพอันดีให้เกิดขึ้นเพื่อสร้างความประทับใจต่อวิชาชีพ (พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์, 2530) เนื่องจากทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ของตนเอง และจากสิ่งเร้าภายนอก เช่น นโยบาย การบริหารงาน จะส่งผลให้ทัศนคติไม่ว่าจะเกิดขึ้นเวลาโดยอมไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบทัศนคติการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในแผนกที่ต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กล่าวว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในแผนกที่ต่างกัน มีการนิเทศทางการพยาบาลแตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับ สมคิด รัชศาสตร์ และ ประนอม โอทกานนท์ (2524) ที่พบว่า แผนกที่ปฏิบัติงานมีอิทธิพลต่อเจตคติหรือทัศนคติของพยาบาลวิชาชีพ ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะหัวหน้าหอผู้ป่วยทุกแผนกได้รับการอบรมในด้านคุณภาพทางการพยาบาล (Nursing Quality Assuranto) ตลอดจนได้รับนโยบายและการดำเนินการบริหาร การปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน จึงทำให้ทัศนคติต่อการนิเทศทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ทัศนคติในทุกเรื่องไม่แตกต่างเช่นเดียวกัน ยกเว้นทัศนคติต่อหน่วยงาน หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานอยู่ในแผนกที่ต่างกันจะมีทัศนคติต่อหน่วยงานแตกต่างกัน

2.3 เปรียบเทียบทัศนคติการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามประเภทโรงพยาบาล พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปมีทัศนคติต่อการนิเทศทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องก็ไม่มีทัศนคติต่อเรื่องใดเลยที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับ

สมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เพราะการอบรมพัฒนาคุณภาพทางการพยาบาลของกอง
โรงพยาบาลภูมิภาคได้จัดกระทำให้มีขึ้นทั้งในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป และ
จากระบบข้อมูลข่าวสารในยุคโลกไร้พรมแดน ทำให้การได้รับข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึง ทำให้
หัวหน้าหอผู้ป่วยมีความรอบรู้ มีทัศนคติต่อการนิเทศที่ดี เป็นผลให้ไม่มีความแตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบการปฏิบัติการณ์การนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

3.1 เปรียบเทียบการปฏิบัติการณ์การนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย
จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระยะ
เวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน ปฏิบัติการณ์การนิเทศทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน เมื่อ
พิจารณาเป็นรายเรื่องก็พบว่า ไม่มีเรื่องใดแตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับ
สมมติฐานทางการวิจัย เนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้บริหารในระดับตำแหน่งเดียวกันใน
แต่ละองค์การ ซึ่งมีหน้าที่ในการทำงานตามขอบเขตหน้าที่ (Job description) ที่กำหนดไว้
ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีความเข้าใจในบทบาทของตน และส่งผลต่อลักษณะของการปฏิบัติ
งานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะใกล้เคียง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ รัตนาวดี
บุญญประภา (2520) ที่พบว่า จำนวนปีของประสบการณ์ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้า
หอผู้ป่วย และสอดคล้องกับการวิจัยของ อรเพ็ญ พงศ์กล้า (2536) ที่พบว่า ความช่วยเหลือ
ของหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
ไม่แตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบการปฏิบัติการณ์การนิเทศทางการพยาบาล จำแนกตามแผนกที่
ปฏิบัติงาน พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในแผนกต่างกัน มีการปฏิบัติการณ์การ
การพยาบาลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง
พบว่ามีเรื่องที่ไม่แตกต่างกันอยู่ 2 เรื่อง คือ การสร้างสัมพันธภาพ และการประเมินผล
ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ทัศนคติของผู้รับการณ์การนิเทศที่มีต่อหัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกใดก็ตามยังเป็น
ทัศนคติในแนวเดียวกัน ประกอบกับพฤติกรรมการณ์การนิเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการนิเทศยังไม่
ครอบคลุม ส่วนการประเมินผลของหัวหน้าหอผู้ป่วยแต่ละแผนกไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะ
ยังไม่มีมาตรฐานการประเมินผลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงกับงานวิจัยของ
ดาวิณี สมศรี (2536) ที่พบว่า พฤติกรรมการณ์การนิเทศ การประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และ
ละมัย สิงห์หมโน (2535) พบว่า ผู้นิเทศขาดมนุษยสัมพันธ์ ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน

3.3 จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติ
งานอยู่ในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป มีการปฏิบัติการณ์การนิเทศทางการพยาบาล
ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า ทุก

เรื่องไม่แตกต่างกัน ยกเว้นเรื่องกระบวนการกลุ่มที่หัวหน้าหอผู้ป่วยของโรงพยาบาล ศูนย์ปฏิบัติในการนิเทศทางการพยาบาลแตกต่างจากหัวหน้าหอผู้ป่วยของโรงพยาบาลทั่วไป ทั้งนี้เพราะปริมาณงานของโรงพยาบาลศูนย์มากและจำกัดด้วยเวลาและบุคลากร เพราะฉะนั้น การปฏิบัติในการนิเทศทางการพยาบาลแม้อาศัยการปฏิบัติมากแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้เพราะมีอุปสรรคดังกล่าว จึงทำให้การปฏิบัติของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

4.1 จำแนกตามระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ดำรงตำแหน่งต่างกันมีความรู้ในการนิเทศงานทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องก็พบว่า ความรู้ในการนิเทศของทุกเรื่องไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากว่า ความรู้เรื่องการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นเรื่องที่หัวหน้าหอผู้ป่วยเรียนรู้มาก่อนตั้งแต่ยังไม่ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย เนื่องจากความรู้เรื่องการนิเทศทางการพยาบาลไม่ใช่เรื่องใหม่ มีบรรจุไว้ในหลักสูตรตั้งแต่ปริญญาตรี และได้รับการฝึกปฏิบัติงานในฐานะผู้นิเทศเมื่อขึ้นปฏิบัติการบริหารบนหอผู้ป่วย ประกอบกับหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแผนกส่วนมากจะได้รับการอบรมทางการบริหารและการนิเทศงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะของการแข่งขันเรื่องบริการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการต่อโรงพยาบาลในปัจจุบัน (ธีระรามสูตร, 2536) เป็นเหตุทำให้มีการดำเนินนโยบายในการควบคุมคุณภาพการปฏิบัติการบริการพยาบาลขึ้น โดยอาศัยการนิเทศทางการพยาบาล ดังนั้น หัวหน้าหอผู้ป่วยไม่ว่าจะมีประสบการณ์ในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย ระยะเวลาานเท่าใด ก็จะมีความรู้เรื่องการนิเทศทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน

4.2 เปรียบเทียบความรู้การนิเทศทางการพยาบาล จำแนกตามแผนกที่ปฏิบัติงาน พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในแผนกที่ต่างกัน มีความรู้การนิเทศทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่อง พบว่า ความรู้การนิเทศงานทุกเรื่องไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน เนื่องจากความรู้เรื่องการนิเทศทางการพยาบาลไม่ใช่เรื่องใหม่ มีการบรรจุไว้ในหลักสูตรตั้งแต่ระดับปริญญาตรี และการนิเทศทางการพยาบาลเป็นงานหลักของบุคลากรทางการพยาบาลทุกระดับที่จะต้องปฏิบัติ โดยเฉพาะหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแผนกส่วนมากจะได้รับการอบรมทางการพยาบาลและการนิเทศงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะ

ของการแข่งขันเรื่องบริการและความคาดหวังของผู้รับบริการต่อโรงพยาบาลในปัจจุบัน (ธีระ รามสูตร, 2536) ซึ่งจำเป็นต้องเน้นการบริหารจัดการและการนิเทศต่อคุณภาพของบริการ พยาบาลเพิ่มมากขึ้น ความจำเป็นในการเพิ่มพูนความรู้ทางการบริหารการพยาบาล โดยการ ใช้กระบวนการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขเองก็ได้ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนิเทศทางการพยาบาล จึงได้จัดให้มีการดำเนินการควบคุม คุณภาพในการปฏิบัติการบริการพยาบาลขึ้น ซึ่งหัวหน้าหอผู้ป่วยในทุกแผนกที่ปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปต่างก็ได้รับการพัฒนาด้านความรู้และการปฏิบัติไม่ แตกต่างกันโดยสม่ำเสมอ ซึ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องมีความรู้เรื่องการ นิเทศทางการพยาบาล และนำความรู้ที่ได้รับมานำมาใช้ในการปฏิบัติการนิเทศทางการ พยาบาล เพื่อให้เกิดคุณภาพการบริการตามเป้าหมาย

4.3 เปรียบเทียบความรู้การนิเทศทางการพยาบาล จำแนกตามประเภท โรงพยาบาล พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปมี ความรู้การนิเทศทางการพยาบาลไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า ความรู้ใน การนิเทศงานทุกเรื่องของหัวหน้าหอผู้ป่วยของโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปก็ไม่ แตกต่างเช่นเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากความรู้เรื่องการนิเทศ ทางการพยาบาลไม่ใช่เรื่องใหม่ มีการบรรจุไว้ในหลักสูตรตั้งแต่ระดับปริญญาตรี และการ นิเทศทางการพยาบาลเป็นงานของบุคลากรทางการพยาบาลทุกระดับที่จะต้องปฏิบัติ โดยเฉพาะหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแผนก ส่วนมากจะได้รับการอบรมทางการบริหารและการนิเทศงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะของ การแข่งขันเรื่องบริการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการต่อโรงพยาบาลในปัจจุบัน (ธีระ รามสูตร, 2536) ซึ่งจำเป็นต้องเน้นการบริหารจัดการและการนิเทศต่อคุณภาพของบริการ พยาบาลเพิ่มมากขึ้น ความจำเป็นในการเพิ่มพูนความรู้ทางการบริหารการพยาบาล โดยการ ใช้กระบวนการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขเองก็ได้ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนิเทศทางการพยาบาลเช่นกัน จึงได้จัดให้มีการดำเนินการ ควบคุมคุณภาพการปฏิบัติการบริการพยาบาลขึ้น ซึ่งหัวหน้าหอผู้ป่วยในทุกแผนกที่ปฏิบัติ งานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป การวิจัยนี้จึงสนับสนุนว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยของ ทุกแผนกที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไปต่างได้รับการพัฒนาด้าน ความรู้และการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ต้องได้รับการพัฒนาความรู้เรื่องการนิเทศทางการ พยาบาลโดยสม่ำเสมอ ซึ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญ ความจำเป็นที่ต้องมีความรู้เรื่องการ นิเทศทางการพยาบาล และนำความรู้ที่ได้รับมานำมาใช้ในการปฏิบัติการนิเทศทางการ

พยาบาล เพื่อให้เกิดคุณภาพการบริการตามเป้าหมาย จากการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติกา
 นิตะศทางการพยาบาลโดยรวมและรายเรื่อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณารายเรื่อง หัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมมีการปฏิบัติ
 การนิตะศในด้านกรนำ การบริหารงาน กระบวนการกรกลุ่ม การปฏิบัติกรพยาบาล แตกต่าง
 จากหัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกสูติ-นรีเวชกรรมและอายุรกรรม อภิปรายได้ว่า เนื่องจากลักษณะที่
 แตกต่างของหอผู้ป่วย ผู้ป่วย และลักษณะงานบริการพยาบาลให้กับผู้ป่วยก็แตกต่างกัน จึง
 ทำให้การปฏิบัติกรนิตะศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นรายเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่
 ต้องบริหารจัดการแตกต่างกันไปในแต่ละแผนก การปฏิบัติกรนิตะศการพยาบาลของหัวหน้า
 หอผู้ป่วยจึงแตกต่างกัน นอกจากนี้อาจสรุปได้ว่า ความรู้ในการปฏิบัติกรพยาบาลในแต่ละ
 แผนกจะมีมาตรฐานการปฏิบัติงานแตกต่างกันออกไป ทศนคติของบุคลากรพยาบาลจะเป็น
 ปัจจัยควบคุมพฤติกรรมให้มีความเชื่อและปฏิบัติมากขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติกรพยาบาล
 ของแต่ละแผนกแตกต่างกันออกไป

4.4 จากการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติกรนิตะศทางการ
 พยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกประเภทของโรงพยาบาล คือ โรงพยาบาลศูนย์และ
 โรงพยาบาลทั่วไป พบว่า มีการปฏิบัติกรนิตะศทางการพยาบาลโดยรวมไม่แตกต่างกัน
 ยกเว้นรายเรื่อง ในเรื่องกระบวนการกรกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย อภิปรายได้ว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั้ง 2
 ประเภทมีความรู้ไม่แตกต่างกัน ส่งผลให้การปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เพราะความรู้เป็นพื้นฐาน
 ของการปฏิบัติในทุกด้าน พื้นความรู้ที่ชัดเจน ครบถ้วนจะเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติที่เป็น
 รูปธรรมได้ตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารการพยาบาลในระดับสูง

1.1 จากผลกรวิจัยพบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยมีทศนคติ การปฏิบัติในการ
 นิตะศทางการพยาบาล และความรู้ อยู่ในระดับไล่เรียงกันมาตามลำดับ ดังนั้น หัวหน้า
 พยาบาลจึงควรพัฒนาความรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับการนิตะศงานเพื่อให้สอดคล้องกับ
 การปฏิบัติและทศนคติของหัวหน้าหอผู้ป่วย

1.2 ผู้บริหารการพยาบาลควรคงไว้ซึ่งคุณภาพการบริหารงานบุคคลากรเพื่อรักษาทัศนคติที่ดีต่อตนเองและต่อวิชาชีพการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ดีมากอยู่แล้วให้คงอยู่ตลอดไป ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติภารกิจทางด้านการพยาบาล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหัวหน้าพยาบาลในการสรรหาหัวหน้าหอผู้ป่วยแผนกอายุรกรรม ศัลยกรรม และสูติ-นรีเวชกรรม เพื่อเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศทางการพยาบาลก่อนที่จะให้หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติภารกิจ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยให้ชัดเจน สามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีอื่นร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต เพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย